

DOI: 10.46340/eppd.2020.7.3.35

Mariia Kovalska

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8269-627X>

Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

TYPICAL INVESTIGATIVE SITUATION OF THE INITIAL STAGE OF THE BANDITRY INVESTIGATION

Марія Ковальська

Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ БАНДИТИЗМУ

Based on the analysis of special literature, investigative and judicial practice, the article highlights typical investigative situations of the initial stage of the investigation of banditry. It is established that the construction of effective recommendations for the investigation of banditry is possible only taking into account the situational approach, it gives the opportunity to develop the most specific algorithms of action of the investigator. Attention is drawn to the need to organize and conduct tactical operations aimed at identifying and detaining persons involved in the crime.

Keywords: banditry, investigative situation, initial stage of banditry investigation, methods of banditry investigation.

Постановка проблеми. У криміналістиці, з урахуванням ситуаційного підходу, достатньо поширеними є погляди на процес організації досудового розслідування як комбінацію типових слідчих ситуацій та вироблення на цій основі найбільш оптимального алгоритму дій слідчого у взаємодії з іншими підрозділами, що залучаються до цієї сфери.

Враховуючи, що розслідування бандитизму здійснюється в конкретних умовах часу, місця, оточуючого середовища, що утворюють складну систему взаємозв'язків, які в свою чергу характеризують конкретну обстановку – слідчу ситуацію. Звідси, правильна оцінка слідчих ситуацій сприяє швидкому і якісному розслідуванню злочину.

Стан дослідження. Проблематику слідчих ситуацій висвітлювали у своїх наукових працях такі вчені-криміналісти як В. П. Бахін, Р. С. Белкін, Т. С. Волчецька, В. К. Гавло, І. Ф. Герасимов, Г. А. Густов, Л. Я. Драпкін, І. М. Лузгін, М. О. Селиванов, В. Ю. Шепітько та інші. Незважаючи на це, питання щодо слідчих ситуацій, які виникають при розслідуванні бандитизму у вітчизняній криміналістичній науці залишаються не розглянутими, залишається ціла низка недосліджених теоретичних та практичних питань, що визначає актуальність цієї статті.

Метою статті є визначення типових слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування бандитизму.

Виклад основних положень. Щодо поняття «слідчої ситуації» та її значення у криміналістичній науці, то слід зауважити, що такі є неоднозначними.

Так одні вчені розглядають її як конструктивний елемент окремих методик розслідування І. Ф. Герасимов обстоював тезу про те, що розроблення методик розслідування з урахуванням різних слідчих ситуацій робить їх більш конкретними та підвищує ефективність рекомендацій¹. М. О. Селиванов вказував, що слідча ситуація впливає на методику розслідування злочину значно більше, ніж криміналістична характеристика, що і належить враховувати у процесі планування розслідування². Є.С. Хижняк вважає, що слідча ситуація, як і криміналістична характеристика, є

¹ Герасимов, И.Ф. (1981). Криминалистическая тактика и следственные ситуации. *Межвузовский сборник научных трудов*. Свердловск: Свердл. юрид. инст-т, 13-18.

² Селиванов, Н.А. (1977). Криминалистические характеристики преступлений и следственные ситуации в методике расследования преступлений. *Социалистическая законность*, 2, 56-59.

одним із найважливіших інструментів у руках слідчого, що дозволяє максимально підвищити ефективність діяльності з розслідування злочинів, а володіння типовими слідчими ситуаціями дозволяє слідчому визначити коло пріоритетних завдань, уникнути непотрібної витрати часу й сил. На основі зіставлення типової слідчої ситуації й ситуації, що сталася під час розслідування конкретного злочину, використовуючи взаємозв'язки між елементами криміналістичної характеристики цієї групи злочинів, слідчий зможе спланувати процес розслідування й найефективніше вирішити завдання встановлення особи, яка вчинила злочин¹.

Інші науковці переконані, що слідча ситуація є категорією криміналістичної тактики. Наприклад, В. К. Весельський вважає, що слідча ситуація належить до кола понять криміналістичної тактики і вже в цій якості, як і інші тактико-криміналістичні поняття, реалізується у криміналістичній методиці. Цей висновок він обґрунтовує тим, що саме слідча ситуація зумовлює тактику конкретних слідчих дій².

Підтримуючи переважаючу думку науковців першого підходу, вважаємо, що слідча ситуація є невід'ємним елементом організації розслідування, що входить до методики розслідування окремих кримінальних правопорушень. Поняття слідчої ситуації зумовило формування окремого підходу до типових слідчих ситуацій як підстав для побудови конкретних рекомендацій у криміналістичній методиці.

У теорії криміналістики найбільші труднощі виникають при з'ясуванні підстав для виокремлення або типізації слідчих ситуацій. Так, на думку Л. Я. Драпкина, підставами типізації слідчих ситуацій є наявність загальних, групових ознак та їх відносна повторюваність³. О. М. Васильєв і М. П. Яблоков також вважають головним критерієм типізації частоту повторюваності певних ознак⁴. В. К. Гавло таким критерієм називає схожість криміналістичних характеристик вчинення та розслідування злочинів⁵, О. Г. Філіппов, обсяг та зміст інформації, що характеризує стан, хід та умови розслідування⁶, а С. В. Великанов, репрезентативну множину однорідних конкретних ситуацій⁷.

С. С. Чернявський, під типовою слідчою ситуацією розуміє інформаційну модель із найбільш значущими й типовими властивостями та ознаками процесу провадження про злочини, що належать до певної класифікаційної групи. На підставі цієї моделі розробляють криміналістичні засоби, прийоми та методи вирішення конкретних ситуацій розслідування⁸.

Підтримуємо думку, висловлену В. А. Журавлем, який визначає типову слідчу ситуацію як наукову абстракцію, яка сформована на підставі апріорних знань, є результатом узагальнення та аналізу значного емпіричного матеріалу і в якій відображено найбільш загальні риси, що характеризують перебіг і стан розслідування на певному етапі⁹.

Звідси, типовими вважають ті ситуації, з якими стикається слідчий на початковому чи наступному етапах розслідування злочину залежно від повноти вихідних даних¹⁰.

¹ Хижняк, Є. С. (2012). Типові слідчі ситуації при розслідуванні статевих злочинів. *Південноукраїнський правничий часопис*, 4, 197-199.

² Весельський, В. К. (2011). Слідча ситуація як категорія криміналістичної тактики. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*, 25, 193-199.

³ Драпкин, Л. Я. (1987). *Основы криминалистических теории следственных ситуаций*: автореферат диссертации доктора юридических наук. Москва.

⁴ Васильев, А. Н., Яблоков, Н. П. (1984). *Предмет, система и теоретические основы криминалистики*. Москва, 143.

⁵ Гавло, В. К. (1985). *Теоретические проблемы и практика применения методики расследования отдельных видов преступлений*. Томск, 316.

⁶ Филиппов, А. Г., Целищев, А. Я. (1982). Уголовные проблемы методики расследования преступлений. *Советское государство и право*, 8, 71-76.

⁷ Великанов, С. В. (2002). *Классификация следчих ситуаций в криминалистичній методиці*: автореферат дисертації кандидата юридичних наук. Харків, 19.

⁸ Чернявський, С. С. (2010). *Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування*. Київ: Хай-Тек Пресс, 624.

Шевчук В. М. (2014). Слідча ситуація: поняття, структура, види та їх значення для оптимізації розслідування злочинів. *Юридичний науковий електронний журнал*, 1, 146-150.

⁹ Журавель, В. А. (2008). Ситуаційний підхід до формування окремих криміналістичних методик розслідування злочинів. *Теорія і практика судової експертизи і криміналістики*, 8, 102-108.

¹⁰ Шевчук, В. М. (2014). Слідча ситуація: поняття, структура, види та їх значення для оптимізації розслідування злочинів. *Юридичний науковий електронний журнал*, 1, 146-150.

Вважаємо, що типізація слідчих ситуацій під час формування методик розслідування бандитизму, можлива за умови виділення інформації про окремі елементи найбільш значущих і таких, що часто трапляються, компонентів, які доцільно поділити на дві групи:

1) відомості про окремі обставини злочинної діяльності банди (відомості щодо особи злочинця, спосіб вчинення кримінального правопорушення, його сліди, предмет посягання і розмір заподіяної злочином шкоди, зв'язки з іншими злочинами);

2) найбільш значущі обставини розслідування (стан доказової бази, можливості розслідування, показання потерпілих, лінія поведінки сторони захисту тощо).

В дослідженні за основу беремо двохетапну структуру розслідування, та поділяємо організаційні моменти, що стосується досудового розслідування бандитизму на:

1. початковому етапі (який починається з моменту отримання відомостей про кримінальне правопорушення до повідомлення особі про підозру);

2. наступному етапі, що починається з повідомлення особі про підозру до прийняття рішення про закінчення досудового розслідування.

Більш детально розглянемо типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування бандитизму.

Завданнями початкового етапу розслідування, пише Г. В. Москаленко, є: 1) з'ясування й оцінка сформованої після початку досудового розслідування слідчої ситуації, після чого відбувається висунення версій, постановка тактичних завдань та вибір засобів їхньої перевірки й вирішення; 2) виявлення джерел інформації про розслідуваний злочин (матеріальні сліди, знаряддя злочину, свідки-очевидці та ін.); 3) визначення напрямку розслідування й розроблення плану розслідування; 4) обрання форми й методів взаємодії з органами й службами, що здійснюють оперативно-розшукову роботу; 5) пошук та одержання інформації про механізм й обстановку вчиненого злочину; 6) збирання й вивчення відомостей про особистість потерпілого (спосіб життя, заняття, зв'язки, зміст дозвілля, захоплення, риси характеру, його поведінка до, у момент та після вчинення злочину); 7) пошук, одержання й аналіз інформації про осіб, що вчинили злочин, їх розшук і затримання¹.

Ми поділяємо думку В.І. Комісарова та є прихильниками підходу щодо поділу слідчих ситуацій в залежності від рівня їх конфліктності: 1) конфліктні, коли суб'єкт, що володіє інформацією, не бажає її повідомляти; 2) безконфліктні, при яких суб'єкт повідомляє відому йому інформацію, нічого не приховуючи та не перекручуючи; 3) слабо конфліктні, при яких суб'єкт володіє значущою інформацією, бажає її передати, проте внаслідок тих чи інших суб'єктивних чи об'єктивних чинників, сприйняв та відтворює її із несвідомим перекручуванням².

В ході проведення опитування практиків, на запитання, які з наведених ознак можуть характеризувати слідчу ситуацію початкового етапу розслідування як сприятливу, 41,8% опитаних віддали перевагу варіанту, про наявність достатньої кількості фактичних даних для висунення конкретних версій та побудови чіткого алгоритму формування доказової бази у межах кримінального провадження (Додаток Б).

В залежності від інформаційної наповненості початку досудового розслідування, типовими слідчими ситуаціями початкового етапу розслідування бандитизму, такими є:

Типова слідча ситуацій 1. Інформація про вчинення бандитизму в органи досудового розслідування надійшла від окремих фізичних чи юридичних осіб (підприємств, установ, організацій) – 16,4% випадків;

Ступінь сприятливості даної слідчої ситуації залежить від того хто саме повідомив про злочин, а також на підставі чого встановлений факт бандитизму. Таким джерелом може бути працівник підприємства, установи, організації, що безпосередньо зазнав нападу; особа, що стала очевидцем нападу; особа, котрій відомі відомості щодо підготовки або вчинення нападу; учасник банди, що якимось чином не задоволений діями керівника банди або його окремими учасниками; особи, які з метою інсценування повідомляють про напад. Найбільш сприятливою є ситуація, коли таке повідомлення надійшло від осіб, яким відомості щодо підготовки або вчинення нападу, або таких, що зазнали нападу.

¹ Москаленко, Г.В. (2009). Поняття та особливості етапів розслідування злочинів. *Актуальні проблеми держави і права*, 49, 376-380.

² Комиссаров, В.И. (2004). *Тактика допроса потерпевших от преступлений, совершаемых организованными группами лиц*. Москва: Юрлитинформ, 160.

Не зовсім сприятливою є отримання інформації про організацію банди, його участь в її складі, підготовку чи вчинення нападу від учасника банди, що якимось чином не задоволений діями керівника банди. В такому випадку вирішується можливість залучення останнього до конфіденційного співробітництва та здійснюється комплекс дій, спрямованих на викриття діяльності банди чи вчиненого нею злочину.

Несприятливою є слідча ситуація, коли про злочин стало відомо від осіб, які працюють на підприємстві, установі, організації, що повідомили про напад, з метою інсценування злочину. В такому випадку слідчому необхідно провести ряд процесуальних дій, спрямований на викриття цього.

Типова слідча ситуація 2. Інформація про виявлення факту бандитизму в органи досудового розслідування надійшла від оперативного підрозділу (він зібрав відповідні матеріали. Зазвичай таким підрозділом є підрозділи стратегічних розслідувань, а також підрозділи кримінальної поліції Національної поліції) – 34,4%;

Дана слідча ситуація є сприятливою для досудового розслідування. На момент внесення відомостей до ЄРДР оперативний підрозділ має у своєму розпорядженні відомості, одержані в результаті здійснення комплексу оперативно-розшукових заходів чи негласних слідчих (розшукових) дій, найбільш цінними для кримінального провадження з яких є результати зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, спостереження за особою, аудіо-, відеоконтроль особи, а також відомості щодо потерпілих, орієнтовні збитки в результаті злочину тощо. Основною метою здійснення розслідування у таких ситуаціях є документування факту готування до вчинення нападу. Тактичні завдання при виникненні такої слідчої ситуації: встановлення потерпілого, виявити коло його знайомств, відомостей щодо матеріального стану, встановити місця збереження матеріальних цінностей, проживання й частотої появи, а також події, які трапилися незадовго до вчинення злочину, що пов'язані з вчиненням нападу.

Також, особливим моментом під час виконання тактичних завдань, слід відзначити те, чи є можливість використання конфіденційного співробітництва та здобути необхідні відомості щодо складу та діяльності банди. Якщо така можливість має місце, то може бути організована та проведена тактична операція «Документування створення банди».

Типова слідча ситуація 3. Про факт бандитизму органам досудового розслідування стало відомо під час розслідування іншого злочину (сюди входять випадки виділення прокурором матеріалів в окреме провадження) – 18% (Додаток В). Зазначена ситуації потребує значної аналітичної роботи з боку слідчого та оперативним.

В даній ситуації в розпорядженні у слідчого є дані, які містяться у визначених кримінальним процесуальним законом джерелах, щодо обставин вчинення бандитизму. Найбільш сприятливою є ситуація, коли такі дані одержані не тільки з показань свідків, підозрюваного у вчиненні інших злочинів, а в результаті вивчення змісту вилучених доказів, у яких містяться дані щодо відомостей, про які вказують ці особи. Після внесення відомостей до ЄРДР, за наявності для цього підстав, кримінальне провадження щодо бандитських нападів, об'єднується в одне з кримінальним провадженням що розслідується. Після чого здійснюються процесуальні дії, спрямовані на отримання доказів щодо причетності банди до вчинених злочинів, шляхом проведення пред'явлення для впізнання фотознімків, відеозапису потерпілим та свідкам, з метою впізнання осіб, які вчинили злочин; слідчих експериментів з такими особами; обшуків для забезпечення пошуку та вилучення майна.

У разі вчинення нападу із застосуванням вогнепальної зброї, виявлені під час огляду місця події кулі та гільзи повинні направлятися в експертні установи для порівняння з подібними об'єктами, вилученими при розслідуванні інших злочинів.

Типова слідча ситуація 4. Встановлено особу, що є членом банди, що причетна до вчинення нападу (11%).

Зазначена слідча ситуація характеризується двома видами :

4.1. встановлену особу – члена банди затримано;

4.2. місцезнаходження члена банди не встановлено.

Аналітичне опрацювання та систематизація матеріалів практики дозволяє виокремити такі завдання вказаної слідчої ситуації:

– оцінка джерела отримання інформації, щодо члена банди. Такими можуть бути: потерпілий, який із часом упізнав злочинця; потенційні потерпілі, що відчували будь-який тиск

з боку банди; можливий учасник банди, який повідомив про її діяльність; негласні працівники, які отримали відповідну інформацію; очевидці злочину, не встановлені слідством раніше; особи, яким інформація щодо діяльності банди відома випадково;

– з'ясування мотивів повідомлення інформації правоохоронним органам, особливо стосовно учасників банди, які повідомляють про їх діяльність;

– оцінка змісту інформації та виявлення системи даних, які потребують додаткового встановлення. Традиційно виконання такого завдання не потребує жорсткого алгоритму, а здійснюється шляхом спільної аналітичної роботи слідчого та працівників оперативного підрозділу;

– перевірка отриманої інформації оперативним шляхом та проведення слідчих (розшукових) дій (допити, огляди);

– вивчення системи зв'язків особи, що повідомила про діяльність банди.

При виникненні типової слідчої ситуації 4.2, слідчим необхідно провести ряд заходів, спрямованих на встановлення місцезнаходження підозрюваних осіб. У разі неможливості встановлення, їх оголошують у розшук.

Типова слідча ситуація 5. Встановлено усіх членів банди та епізоди злочинної діяльності (10,2%). Ця ситуація, серед характеризується найвищим рівнем сприятливості. І як попередня має два підвиди, що характеризуються інформацією щодо місцезнаходження підозрюваних:

1.1. підозрюваних осіб встановлено та затримано;

1.2. місцезнаходження підозрюваних не встановлено.

Тактичним завданням під час виникнення цієї слідчої ситуації:

– встановлення ролі, кожного з учасників банди;

– виявлення особи організатора та його ізоляція від інших учасників банди;

– визначення в банді особи, що сприятиме органам досудового розслідування. Як свідчить вивчення матеріалів кримінальних проваджень, до осіб, які в такій ситуації погоджуються співпрацювати зі слідством, можна віднести: а) нових учасників злочинного угруповання, у яких відсутні стійкі зв'язки з усіма членами банди (19,6%); б) осіб, які виконували незначну роль у механізмі злочинної діяльності й можуть розраховувати на уникнення чи мінімізацію кримінального покарання в разі співпраці зі слідством (37,5%); в) осіб, які намагались залишити банду та припинити злочинну діяльність (25%); г) осіб, на яких може бути здійснено психолого-моральний вплив батьків чи осіб, які їх замінюють, та в яких мотивація протиправної поведінки є нестійкою (12,5%); д) інше – 5,4% (Додаток Б);

– вжиття заходів для встановлення всіх епізодів злочинної діяльності шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, дезінформації затриманих щодо детальної обізнаності слідства щодо бандитських нападів та використання інших тактичних прийомів.

Висновок. Отже, ситуаційний підхід дозволяє об'єднати теоретичні знання й практичні навички, що спрямовані на вирішення конкретних ситуацій розслідування. На початковому етапі розслідування вивчення слідчої ситуації дозволяє врахувати суб'єктивні та об'єктивні чинники, а саме:

– проаналізувати інформацію про місце вчинення злочину, сліди, що залишені злочинцями на ньому;

– з'ясувати відомості щодо потерпілих та очевидців злочину;

– перевірити отриману інформацію оперативним шляхом та провести слідчі (розшукові) дії;

– встановити місце знаходження підозрюваних осіб та осіб причетних до вчинення бандитизму;

– вжиття заходів для встановлення всіх епізодів злочинної діяльності шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, дезінформації затриманих щодо детальної обізнаності слідства щодо бандитських нападів та використання інших тактичних прийомів

References:

1. Vasil'ev, A.N., Jablov, N.P. (1984). *Predmet, sistema i teoreticheskie osnovy kriminalistiki* [The subject, system and theoretical foundations of forensics]. Moscow. [in Russian].
2. Velikanov, S.V. (2002). *Klasyfikatsiia slidchykh sytuatsii v kryminalistychnii metodytsi: avtoreferat dysertatsii kandydata yurydychnykh nauk* [Classification of investigative situations in forensic methods: the abstract of Candidates thesis of legal sciences]. Kharkiv. [in Ukrainian].
3. Veselskyi, V.K. (2011). *Slidcha sytuatsiia yak katehoriia kryminalistychnoi taktyky* [Investigative situation as a category of forensic tactics]. *Borotba z orhanizovanoiu zlochyynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)* [Fight against organized crime and corruption (theory and practice)], no. 25, 193-199. [in Ukrainian].

4. Gavlo, V.K. (1985). *Teoreticheskie problemy i praktika primenenija metodiki rassledovanija ot del'nyh vidov prestuplenij* [Theoretical problems and the practice of applying the method of investigation of certain types of crimes]. Tomsk. [in Russian].
5. Gerasimov, I.F. (1981). *Kriminalisticheskaja taktika i sledstvennye situacii* [Forensic tactics and investigative situations]. *Mezhvuzovskij sbornik nauchnyh trudov* [Interuniversity collection of scientific papers]. Sverdlovsk: Sverdl. jurid. inst-t, 13-18. [in Russian].
6. Drapkin, L.Ja. (1987). *Osnovy kriminalisticheskij teorii sledstvennyh situacij: avtoreferat dissertacii doktora juridicheskij nauk* [Fundamentals of forensic theory of investigative situations: Extended abstract of Doctor's thesis of legal sciences]. Moscow. [in Russian].
7. Zhuravel, V.A. (2008). *Sytuatsiinyi pidkhid do formuvannia okremykh kryminalistychnykh metodyk rozsliduvannia zlochyniv* [Situational approach to the formation of certain forensic methods of crime investigation]. *Teoriia i praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky* [Theory and practice of forensic science and criminology], no. 8, 102-108. [in Ukrainian].
8. Komissarov, V.I. (2004). *Taktika doprosa poterpevshih ot prestuplenij, sovershaemyh organizovannymi gruppami lic* [Tactics of interrogation of victims of crimes committed by organized groups of persons]. Moscow: JurLitinform. [in Russian].
9. Moskalenko, H.V. (2009). *Poniattia ta osoblyvosti etapiv rozsliduvannia zlochyniv* [The concept and features of the stages of crime investigation]. *Aktualni problemy derzhavy i prava* [Current issues of state and law], iss. 49, 376-380. [in Ukrainian].
10. Selivanov, N.A. (1977). *Kriminalisticheskie harakteristiki prestuplenij i sledstvennye situacii v metodike rassledovanija prestuplenij* [Forensic characteristics of crimes and investigative situations in the methodology of crime investigation]. *Socialisticheskaja zakonnost'* [Socialist rule of law], no. 2, 56-59. [in Russian].
11. Filippov, A.G., Celishhev, A.Ja. (1982). *Ugolovnye problemy metodiki rassledovanija prestuplenij* [Criminal problems of crime investigation methods]. *Sovetskoe gosudarstvo i pravo* [Soviet state and law], no. 8, 71-76. [in Russian].
12. Khyzhniak, Ye.S. (2012). *Typovi slidchi sytuatsii pry rozsliduvanni statevykh zlochyniv* [Typical investigative situations in the investigation of sexual crimes]. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys* [South Ukrainian Law Journal], no. 4, 197-199. [in Ukrainian].
13. Cherniavskiy, S.S. (2010). *Finansove shakhraistvo: metodolohichni zasady rozsliduvannia* [Financial fraud: methodological principles of investigation]. Kyiv: Khai-Tek Press. [in Ukrainian].
14. Shevchuk V.M. (2014). *Slidcha sytuatsiia: poniattia, struktura, vydy ta yikh znachennia dlia optymizatsii rozsliduvannia zlochyniv* [Investigative situation: concepts, structure, types and their significance for optimizing the investigation of crimes]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal* [Legal scientific electronic journal], no. 1, 146-150. [in Ukrainian].